

baštinu. Odvojeni inozemni slavisti i parlamentarci u Europi kadšto zaboravljaju da je hrvatskim Ustavom, u njegovu 12. članku, jasno i nedvojbeno određeno da je u RH u službenoj uporabi hrvatski jezik i latinično pismo. Valja imati na umu da ljudi vole čitati tekstove na svojem materinskom jeziku, a ne na smjesi različitih premda i sličnih jezika. Treba na koncu konca poštovati izbor, čast i

dostojanstvo bilo kojega naroda, njegov etnolingvokulturni identitet i ustav. Možemo se s tim slagati ili ne slagati, no svatko ima pravo na svoj vlastiti jezik i jezičnu normu koju moramo cijeniti pri planiranju, sastavljanju ili prevodenju bilo kojega teksta.

Artur Bagdasarov

JEZIČNI SAVJETI

Lana Hudeček, Milica Mihaljević, Luka Vukojević, 2. prošireno izdanje, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2011., 152 str.

Rijetki su oni kojima katkad ne treba jezični savjet, bez obzira na to je li riječ o osobama koje se na bilo koji način bave jezikom, o tvrtkama ili pak o građanima koji jednostavno žele naučiti kako što pravilno reći ili napisati. Jezičnih dvojbi ne nedostaje i raznovrsne su te je savjetodavni priručnik i više nego dobrodošao u nastojanju da se one riješe odnosno smanje. A u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje upravo je davanje jezičnih savjeta jedna od važnijih zadaća.

Jezični savjeti podijeljeni su u tri dijela. Prvi se sastoji od složenijih savjeta, drugi obuhvaća savjete pod nazivom Forenzička lingvistika (savjeti povezani s kakvim pravnim sporom), a Jednostavniji savjeti čine treći dio.

Najviše je pozornosti, što je i razumljivo, posvećeno složenijim savjetima kojih je ukupno 44, a odnose se na nazive, složenija sintaktička i tvorbena pitanja i složenije leksičke nedoumice. Neki savjeti zahtijevaju opširnija objašnjenja, primjerice pitanje je li

jetra imenica ženskoga ili srednjega roda (str. 34. – 38.), pitanje je li bolje upotrebljavati naziv *onečišćenje* ili *zagađenje* (str. 56. – 59.), kaže li se *pisan* ili *pismen*, *pisano* ili *pismeno* (str. 63. – 67.) ili su pak sporni ženski mocijski parnjaci, odnosno je li *žena: ravnatelj* ili *ravnateljica* (str. 94. – 98.). Pronalazak je rješenja često otežan činjenicom što u našim priručnicima, rječnicima i savjetnicima nema uvijek suglasja u odgovoru na pitanja.

Stoga autori, prije nego što čitatelja dovedu do zaključka, odnosno, preporučite mu koji naziv ima normativnu prednost, podastiru niz primjera i potvrda iz drugih izvora. Neka pitanja nisu samo jezična i zahtijevaju opsežna interdisciplinarna istraživanja (dobar je primjer naziv *brak* ili *ženidba* jer tu odgovor nije moguć bez crkvenopravnih, svjetovnopravnih i jezikoslovnih izvora koji u ovome konkretnom slučaju nisu usklađeni ni ujednačeni), a druga su pak zanimljiva jer traže višerječna rješenja. Jedna od njih je riječ koja se u posljednje vrijeme veoma često upotrebljava, engleska glagolska imenica *mobbing* odnosno *mobing* (str. 52. – 53.), za koju je nemoguće naći jednorječnu zamjenu u hrvatskome jeziku. Autori upozoravaju na to da nas, unatoč tomu što u našem jeziku već postoje prihvaćeni anglicizmi sa završetkom na *-ing*, to ne bi trebalo spriječiti u nastojanju da izbjegavamo tuđice, osobito stoga što ova riječ izrazito odudara od sustava hrvatskoga jezika. U skladu s time, predlažu da se upotrebljava višerječni naziv *zlostavljanje na radnome mjestu* ili *zlostavljanje na poslu*.

Valja spomenuti i to da su zbog preglednosti na nekim mjestima dani tablični prikazi, a u pitanju je li naziv *prosti broj* dobar naziv navedena su i načela koje valja imati na umu pri normiranju naziva (str. 76.). Tako se čitatelja iznova podsjeća na to kako, između ostaloga, domaći naziv ima prednost pred starim, riječi latinskoga ili grčkoga podrijetla imaju prednost pred anglicizmima, galicizmima ili izrazima čije je podrijetlo u kojim drugim jezicima, u istome terminološkom sustavu naziv ne smije imati više značenja, itd.

Drugi dio, koji se bavi forenzičkom lingvistikom (str. 101. – 117.), donosi odgovore na sedam pitanja koja su, kao što je već spomenuto, povezana s kakvim pravnim sporom. Uz svako je pitanje i objašnjenje zašto je ono uopće postavljeno. Tako se, primjerice, traži definicija riječi *ambalaža* jer se ona po za-

konu ne može naplaćivati, postavlja se pitanje o tome treba li uvesti hrvatski jezik kao službeni jezik pisanja dijagnoza, a najčešći su upiti bili oni koji se odnose na neprihvaćena imena tvrdaka. Upozorava na učestalost engleskih naziva (iako ima mnogo međunarodnica latinskoga i grčkoga podrijetla, no oni zauzimaju poseban položaj pa, ako su pravilno sastavljeni, mogu služiti svrsi), a jezikoslovci su složni u tome da imena hrvatskih tvrdaka trebaju biti na hrvatskome. Forenzička lingvistika završava osobito zanimljivim primjerom; naime student hrvatskoga jezika koji studira u inozemstvu, ne položivši ispit, traži procjenu te odluke. U knjizi se može vidjeti njegov uradak odnosno prijevod stručnoga teksta na hrvatski jezik, zajedno s označenim mjestima koje je ispitno povjerenstvo ocijenilo pogrješnim, a pogrješke koje su analizirali L. Hudeček, M. Mihačević i L. Vukojević dane su tablično te sadržavaju i njihove i studentove komentare.

Na posljednjih tridesetak stranica nalaze se Jednostavniji savjeti koji obuhvaćaju odgovore na najčešće postavljana pitanja, njih ukupno 39. Ti su savjeti ponajviše od pomoći širemu čitateljskome krugu, a jedan je od ciljeva knjige i taj da se čitatelj koji nije usko vezan uz jezik bez teškoća snalazi u njima. Nalazimo tu odgovore na pitanja kako pisati imena svetaca i nazive crkava, piše li se *internet* velikim ili malim slovom, potom koja je množina od imenice *kabel*, koje su kratice za titule *inženjer*, *magistar* i *doktor znanosti*, a koja pak normativna pravila za navezivanje pridjevnih riječi muškog i srednjeg roda u dativu i lokativu.

Svakako, ova je knjiga doprinos promicanju jezične kulture i smanjenju jezičnih dvojba, ali i poticaj da se i ubuduće njeguje hrvatski jezik i upozorava na njegovu važnost ne samo u struci nego i u svakodnevnome životu.

Antonija Vidović